

CSONGRÁD MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL
SZEGEDI JÁRÁSI HIVATALA

KTO-azonosító: 118515-1-22/2019.
Ügyiratszám: CS-06/Z01/04247-26/2019.
Ügyintéző: dr. Kiss Renáta
Kissné Nagy Ildikó
Fehér-Kiss Brigitta
Szenes Róbert
Katona Csaba
Bakacsi Judit
Fülöpné dr. Szolnoki Zsuzsanna
Szélpál Gusztáv
Huszár Edit
Kávai Andrea
Tel.: +36 (62) 681-673

Tárgy: OVF, Homokhátság vízpótlása III.
ütem, előzetes vizsgálat
Hiv. szám: -
Melléklet: -

H A T Á R O Z A T

Az **Országos Vízügyi Főigazgatóság** (1012 Budapest, Márvány u. 1/D.) megbízásából a VIZITERV Environ Kft. (4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 15.) dr. Gyebroszky Szilvia által 2019. szeptember 23-án – a Homokhátság vízpótlása III. ütem (Mórahalom, Domaszék és Zákányszék településeket érintően) öntözésfejlesztési projekt tárgyában – benyújtott előzetes vizsgálati dokumentáció alapján megállapítom, hogy a tervezett tevékenység megvalósítása esetén, mely a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. számú mellékletének 127. a) pontja (Vízfolyásrendezés (kivéve az eredeti vízvezető-képesség helyreállítására irányuló, fenntartási célú iszapeltávolítást és rézsűrendezést) 1 km vízfolyáshossztól) szerint minősül, **nem feltételezhető jelentős környezeti hatás, ezért a tevékenység megkezdéséhez nem kell környezeti hatásvizsgálatot végezni.**

A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 5. § (2) bekezdés a) pont ac) alpontja alapján tájékoztatom, hogy a tevékenységet csak a szükséges **vízjogi engedélyek birtokában kezdhetik meg, a következő feltételekkel:**

Zaj- és rezgésvédelem:

1. Az építési engedélyhez zajvédelmi tervet kell benyújtani.
2. Abban az esetben, ha az építkezés időszakában a megvalósítható műszaki- és munkaszervezési intézkedések mellett sem teljesíthetők a zajterhelési határértékek, akkor teljesítése alóli felmentést kell kezdeményezni a környezetvédelmi hatóságnál.
3. A területen zajkibocsátással járó tevékenység – a szállítást is beleértve – kizárólag a nappali (06 és 22 óra között) időszakban végezhető.

Postacím: Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatal Hatósági Főosztály 2.
Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály

☒ 6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11. 6701 Szeged, Pf. 1048.

☎ +36 (62) 680-165

🌐 www.csmkh.hu ✉ ktfo@csongrad.gov.hu

Táj- és természetvédelem:

Általános előírások:

4. A munkálatok megkezdése előtt 5 nappal a területileg illetékes természetvédelmi őrt (Krnács György, tel.: 0630/4458293) előzetesen értesíteni kell.
5. A kivitelezés a természeti környezet legnagyobb kíméletével, az értékes élőhelyek megőrzésével kell, hogy történjen. A kivitelezési munkálatok nem veszélyeztethetik, károsíthatják a védett, fokozottan védett élővilágot, valamint a Natura 2000 terület jelölő fajait és élőhelyeit.
6. A környező ingatlanokon található növényzetet, gyepterületeket kímélni kell, azokon anyagok, eszközök nem tárolhatók, depónia létre nem hozható, felvonulási területként nem használhatók, gépek, járművek tárolása, parkoltatása nem történhet, anyagnyerő hely nem nyitható, feltöltés, lerakás nem végezhető.
7. A védett természeti területeken és Natura 2000 területeken a betonelemekből álló mederburkolat elhagyása szükséges a védett területek állapotának megőrzése és az adott szakaszon a víztest morfológiai állapotának romlása megelőzésének érdekében.

Fakivágásra, cserjeirtásra vonatkozó előírások:

8. Fakivágási és cserjeirtási munkálatok vegetációs időn kívül, augusztus 1. és március 15. között végezhetők.
9. A munkálatok során országos jelentőségű védett természeti területeken csak a kijelölt utak használhatóak, depóniát csak a fahasználattal érintett területeken helyezhetnek el.
10. A fahasználat során más területek nem károsodhatnak.
11. A kitermelt fákat, cserjéket a fenntartási sávban kell elhelyezni, vagy a területről a vegetációs időszak kezdetéig el kell szállítani.
12. A munkálatok során az őshonos cserjeállományok, illetve fásszárú újulat kíméletére kell törekedni. A tömegesen terjedő inváziós fásszárúak maradéktalanul eltávolíthatók.
13. A munkálatok szilárd talajviszonyok (száraz, vagy fagyott talaj) mellett végezhetők.
14. Az érintett töltésszakaszok menti gyepterületek munkagépek tárolási és felvonulási helyként nem használhatók átmenetileg sem.

Csatornakotrásra, vízi növényzetirtásra vonatkozó előírások:

15. A csatornakotrási és növényzetirtási munkák elvégzése után megnövekedő vízszállítás ellensúlyozására a védett természeti és Natura 2000 területeket érintő vízmegőrzésről fokozott figyelemmel kell gondoskodni.
16. A kotrási munkálatokat félszelvényes korlátozással kell elvégezni a természetvédelmi őrt által előzetes helyszíni egyeztetésen kijelölt oldalon, a kijelölt fák meghagyásával. Az érintetlenül hagyott oldalt leghamarabb két év múlva lehet megkotorni.
17. A csatornaszelvényben oldalirányú kiöblösödések kialakítására kell törekedni, amelyeket a kotrások karbantartásból ki kell hagyni. Ezek menedékterületként szolgálhatnak a kotrás által hátrányosan érintett élőlények számára.

18. A kotrásos karbantartást augusztus 1. és október 15. között szabad végezni. A természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetve, indokolt esetben a kotrásos munkavégzés ideje kitolható július 1. és október 30. közötti időszakra. Ettől eltérni rendkívüli havária helyzetben lehet.
19. A meder növénytelenítése (a parti sávot és csatorna nádszegélyét nem érintő hínárkaszás) június 15. és február 15. között, a parti sáv rendezése július 15. és február 15. között végezhető. Ettől eltérni rendkívüli havária helyzetben lehet.
20. Három éven keresztül, évente legalább kétszer tisztítókaszáással szükséges gondoskodni a depónia gyommentesen tartásáról.
21. Égetés és vegyszeres növényzetirtás a védett és Natura 2000 területet érintő csatornaszakaszokon nem végezhető.
22. A karbantartás során a szomszédos területek felvonulási útként és anyag tárolására még ideiglenesen sem használhatók.
23. A kotrási munkálatokat a fenntartást végző részéről biztosított szakszemélyzet felügyelete mellett kell végezni. A kikerülő mederanyagban esetlegesen előforduló védett állategyedeket dokumentálni kell, mentésükről gondoskodni kell. A mentésről tájékoztatni kell a területileg illetékes természetvédelmi kezelőt.
24. Azokon a szakaszokon, ahol a csatorna gyeppel, nádas művelési ágú ingatlanokat és védett természeti területet vagy Natura 2000 területet érint, ott az ellentétes oldalra kell deponálni a gyökérvágás tisztításból és uszadék eltávolításból kikerülő anyagot. Amennyiben a csatorna mindkét oldalán a fenti területek valamelyike található, úgy a meder éltől számított 3-3 méterig deponálható a kikerülő anyag, illetve fenntartási sávként is ezek a területek használhatók.

Műtárgykarbantartásra vonatkozó előírások:

25. A műtárgyak karbantartása, amennyiben a környező csatornaszakaszok egyéb munkavégzést nem igényelnek (iszapoló kotrás, növényzeteltávolítás, cserjeirtás, fakivágás, kaszás) egész évben végezhető.
26. A felújított és az újonnan létesített műtárgyakat a védett természeti területeken és Natura 2000 területeken a csatornák saját természetes vízkészletének megőrzése érdekében a lehető legnagyobb mértékű vízvisszatartásra kell használni.

Levegővédelmi szempontból felhívjuk a figyelmet, hogy a tervezett tevékenység csak úgy végezhető, ha a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendeletben meghatározott egészségügyi határértékek a munkálatok során teljesülnek.

*

Szakkérdés vizsgálata:

1. *környezet-egészségügyi szakkérdésben, így különösen a környezet- és település-egészségügyre, az egészségkárosító kockázatok és esetleges hatások felmérésére, a felszín alatti vizek minőségét, egészségkárosítás nélküli fogyaszthatóságát, felhasználhatóságát befolyásoló körülmények, tényezők vizsgálatára, lakott területtől (lakóépülettől) számított védőtávolságok véleményezésére, a talajjal, a szennyvizekkel, veszélyes hulladékokkal kapcsolatos közegészségügyi követelmények érvényesítésére, az emberi használatra szolgáló felszíni vizek védelmére kiterjedően:*
  - A tevékenység végzése során sem emberi, sem pedig környezeti ártalmat nem okozhat.
  - A telephely működése során a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény-, valamint a veszélyes anyagokkal és a veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes eljárások, illetve tevékenységek részletes szabályairól szóló 44/2000. (XII. 27.) EüM rendelet vonatkozó előírásait be kell tartani.
2. *növény- és talajvédelmi szakkérdés, így különösen a termőföldre gyakorolt hatások vizsgálata:*
  - A dokumentáció elfogadása talajvédelmi szempontból javasolható.
3. *örökségvédelmi szakkérdésben, így különösen kulturális örökség (nyilvántartott műemléki értékek, műemlékek, műemléki területek védelme, nyilvántartott régészeti lelőhelyek, védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek, régészeti védőövezetek) védelmére kiterjedően:*
  - A mellékelt dokumentáció és a pótlólag megküldött előzetes régészeti dokumentáció alapján megállapítom, hogy a tervezett öntözésfejlesztési beruházás létesítése a kulturális örökség védelme jogszabályban rögzített követelményeinek a kérelemben foglaltak szerint megfelel, **az alábbi feltétellel:**
  - **1. Az alábbi részletezés szerinti régészeti lelőhelyek területén létesülő új NA800 nyomócső építését megelőzően próbafeltárást kell végezni. A próbafeltárás alapján kijelölt lelőhelyrészek teljes felületű feltárását el kell végezni:**

Zákányszék-Domaszéki-főcsatorna XXV. lelőhely (nyilvántartásba vétel alatt)

Zákányszék 35. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 46205)

Zákányszék 132. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 72977)

Zákányszék, Jámborka II. lelőhely (nyilvántartásba vétel alatt)

Zákányszék 30. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 46199)

Zákányszék 137. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 72975)

Zákányszék, Halászka-dűlő XX. lelőhely (nyilvántartásba vétel alatt)

Zákányszék 136. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 75109)

Mórahalom 167. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 72973)

Mórahalom 166. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 72971)
Mórahalom, Halászka II. lelőhely (nyilvántartásba vétel alatt)
Mórahalom, Halászka I. lelőhely (nyilvántartásba vétel alatt)
Mórahalom 64. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 29622).

- 2. A fenti lelőhelyek területén kívüli munkaterületeken régészeti megfigyelést kell végezni.
- A beruházó és/vagy a kivitelező vegye fel a kapcsolatot a területileg illetékes múzeummal (Móra Ferenc Múzeum, 6720 Szeged, Roosevelttér 1-3.) és állapodjon meg a régészeti tevékenység elvégzéséről.
- Az engedélyes tartozik továbbá a munkakezdés és a műszaki átadás-átvételi eljárás időpontjáról a Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Osztályt tájékoztatni. A műszaki átadás-átvételhez csak akkor áll módunkban hozzájárulni, ha kérelemhez csatolják a régészeti szakmunkáról szóló jelentést.

4. *a termőföld mennyiségi védelmének követelményei vizsgálatára kiterjedően:*

- Tájékoztatom, hogy a külterületi termőföld időleges és/vagy végleges más célú hasznosítása esetén a termőföld igénybevétele előtt az illetékes járási földhivatali osztálytól meg kell kérni a termőföld más célú hasznosításának engedélyezését.
- A munkálatok végzésénél figyelemmel kell lenni továbbá arra, hogy a szomszédos termőföldek megfelelő mezőgazdasági hasznosítását a tervezett tevékenység, létesítmény ne akadályozza.

Szakhatósági állásfoglalás:

Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet
Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály 35600/4842/2019.ált. számú állásfoglalása:

„Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatal Hatósági Főosztály 2. Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztályának (6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11.) megkeresése alapján a Homokhátság vízpótlása III. ütem (Mórahalom, Domaszék és Zákányszék településeket érintően) tárgyban indult előzetes vizsgálati eljárásban

szakhatósági hozzájárulásomat megadom

az alábbiak szerint:

1. A megvalósítani tervezett vízellátási létesítmények (meglévő csatornák nyomvonal korrekciója, meglévő csatornameder kapacitásbővítő átalakítása, burkolása, meglévő műtárgyak átépítése, új műtárgyak, töltésezett szakaszokon övárkok létesítése), egyéb vízimunkák vonatkozásában vízjogi létesítési engedélyezési eljárást kell lefolytatni a területileg illetékes vízügyi hatóságon. A vízjogi létesítési engedélyezési tervdokumentációt a

vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról alkotott 72/1996. (V. 22.) Korm. rendeletben-, valamint a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges dokumentáció tartalmáról szóló 41/2017. (XII. 29.) BM rendeletben foglalt tartalmi követelményeknek megfelelően kell összeállítani. A kérelemhez mellékelni kell az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság (ATIVZIG) vízjogi engedélyezési tervekre alapozott vagyonkezelői nyilatkozatát.

2. A kivitelezéssel, tevékenységgel nem okozhatják a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezése szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről szóló jogszabályban meghatározott (B) szennyezettségi határértéknél kedvezőtlenebb állapotot földtani közegben és felszín alatti vízben.

Megállapítom továbbá, hogy a tervezett tevékenységből – a hatáskörömet érintő szakkérdések tekintetében - nem származhatnak jelentős környezeti hatások, ezért a tevékenység folytatásához környezeti hatásvizsgálati eljárás lefolytatása nem szükséges.

Jelen szakhatósági állásfoglalás más jogszabályi kötelezettség alól nem mentesít.

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 55. § (4) bekezdése értelmében a szakhatóság döntése az eljárást befejező döntés elleni jogorvoslat keretében támadható meg.”

*

A határozat ellen a közléstől számított 15 napon belül a Pest Megyei Kormányhivatalhoz, mint országos környezetvédelmi és természetvédelmi hatósághoz címzett, de a Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatalához, mint elsőfokú környezetvédelmi és természetvédelmi hatósághoz – csak a megtámadott döntésre vonatkozóan, tartalmilag azzal közvetlenül összefüggő okból, illetve csak a döntésből közvetlenül adódó jog- vagy érdeksérelemre hivatkozva – benyújtandó, indokolást tartalmazó fellebbezésnek van helye.

A jogorvoslati eljárás díja – a jogszabályban meghatározott esetek kivételével – a befizetett igazgatási szolgáltatási díjtétel 50 %-a, azaz 125 000 Ft, amelyet a Csongrád Megyei Kormányhivatal 10028007-00335663-00000000 előirányzat-felhasználási számú számlájára kell átutalni, és a díj megfizetését igazoló bizonylatot vagy annak másolatát hatóságunk részére megküldeni. A befizetési bizonylat közlemény rovatába kérem feltüntetni jelen határozat számát.

A kérelmező az eljárás 250 000 Ft igazgatási szolgáltatási díját befizette, egyéb eljárási költség nem merült fel.

Jelen határozat – fellebbezés hiányában – a fellebbezésre nyitva álló határidő leteltét követő napon véglegessé válik.

INDOKOLÁS

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság megbízásából a VIZITERV Environ Kft. dr. Gyebrošzky Szilvia 2019. szeptember 23-án a Homokhátság vízpótlása III. ütem (Mórahalom, Domaszék és Zákányszék településeket érintően) öntözésfejlesztési projekt tárgyában *a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: R.) szerinti előzetes vizsgálati dokumentáció elbírálása iránti kérelmet nyújtott be hatóságunkhoz és kérte az eljárás lefolytatását.

Az előzetes vizsgálati dokumentáció készítője:

Név: VIZITERV Environ Kft.
Székhely: 4400 Nyíregyháza, Széchenyi u. 15.

Az ügyfél adatai:

Név: Országos Vízügyi Főigazgatóság
Székhely: 1012 Budapest, Márvány utca 1/D.
Adószáma: 15796019-2-41
KSH statisztikai számjel: 15796019-8411-312-01
KÜJ: 103 061 113

A tervezett beruházás helye:

A tervezett fejlesztés az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén, a Dél-alföldi régió belül, Csongrád megyében, Mórahalom, Domaszék és Zákányszék települések közigazgatási területének külterületeit érintően valósul meg.

Tervezett beruházás:

A fejlesztés célja a Homokhátság térségét leginkább sújtó vízháztartási szélsőségekhez (vízbő és a vízhiányos időszakok) való alkalmazkodás javítása tiszai vízkészletből történő vízpótlás megvalósításával. A vízhiány ellensúlyozására a mezőgazdasági célú öntözéshez szükséges főművi hálózat fejlesztése, öntözésre való alkalmassá tétele valósul meg három ütemben.

A vízpótlás első ütemeként számon tartott Algyői főcsatornát érintő munkálatok 2013-ban az „Algyői főcsatorna vízgyűjtőjének vízpótlása” című projekt keretén belül valósultak meg. Ezt követi a jelenleg megvalósulás alatt álló „Vízpótlás és a határ által metszett vízfolyások vízgyűjtőjének infrastrukturális fejlesztése” című projekt, amelynek keretén belül a vízpótlási nyomvonal tervezett létesítményei épülnek ki a vízpótlási útvonal 23+996 km szelvényéig, utolsó projektelemként magába foglalva a Lódri nyomásközpont infrastruktúrájának kialakítását. Az öntözőnyomócső létesítése, valamint a Lódri nyomásközpont gépészeti berendezéseinek telepítése a harmadik ütemben valósul meg az öntözővíz mezőgazdasági területekre történő kiadást szolgáló csatornafejlesztési beavatkozásokkal egyszerre.

Jelen beruházás tárgya öntözési célra felhasználható vízgazdálkodási rendszer fejlesztése a „Homokhátság vízpótlása III. ütem (Ábrahamszéki csatorna 14+120 cskm, Jámborka csatorna 4+760 cskm, Halászká csatorna 3+022 cskm, Halászká mellékcsatorna 1+953 cskm, Széksóstói főcsatorna 11+526 cskm)” című öntözésfejlesztési projekthez kapcsolódóan. A már korábban fejlesztett Domaszéki főcsatornából a Lódri szivattyútelepen keresztül nyomócső közbeiktatásával vízátadás létesül az Ábrahamszéki, a Jámborka, a Halászká csatornába és a Halászká mellékcsatornába, valamint a Széksóstói főcsatornába. A víz szétosztása érdekében a nyomócsövön 5 helyen (Ábrahamszéki, Jámborka, Halászká csatornáknál, Halászká mellékcsatornánál, valamint a Széksóstói főcsatornánál) vízleadási helyek kialakítása, az érintett csatornák vízleadásra alkalmassá tétele, kettős működésűvé alakításának megvalósítása szükséges, és az ehhez tartozó vízépítési műtárgyak átalakítása, felújítása, újak építése.

Az öntözésfejlesztéshez szükséges beavatkozások megvalósításához szükséges a csatornákból a növényzet eltávolítása, azok kotrása, a kotort iszapból meghatározott szakaszokon depóniák építése, meglévők megemelése, új műtárgyak építése, illetve a meglévők felújítása.

A tervezett beruházással kerül biztosításra a csatornák mindkét oldalán mintegy 1-1 km-es körzetben fekvő mezőgazdasági területek öntözéséhez szükséges öntözővíz.

*

A dokumentáció tartalmilag és formailag megfelelt a R. előírásainak.

A R. 3. § (1) bekezdés a) pontja értelmében, a környezethasználó előzetes vizsgálat iránti kérelmet köteles benyújtani a környezetvédelmi hatósághoz, ha olyan tevékenység megvalósítását tervezi, amely a 3. számú mellékletben szerepel.

A tevékenység a R. 3. számú mellékletének 127. a) pontja (*Vízfolyásrendezés (kivéve az eredeti vízelvezető-képesség helyreállítására irányuló, fenntartási célú iszapeltávolítást és rézsűrendezést) 1 km vízfolyáshossztól*) alapján a környezetvédelmi hatóság döntésétől függő, hogy környezeti hatásvizsgálat kötelező-e.

A környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 8/A. § (1) bekezdése és 9. § (3) bekezdés a) pontja alapján az elsőfokon eljáró környezetvédelmi hatóság megyei illetékességgel - a jogszabályban megállapított esetek kivételével - a megyei kormányhivatal megyeszékhely szerinti járási hivatala.

Hatóságunk a R. 3. § (3) és (4) bekezdése alapján a kérelem és a dokumentáció benyújtását követően a hivatalában és a honlapján közzétette a közleményt, továbbá a vonatkozó iratokat – közhírré tétel céljából – megküldte a tevékenység telepítése szerinti önkormányzat jegyzőjének. A közlemény a Móraalmi Polgármesteri Hivatal Jegyzőjének tájékoztatása szerint 2019. október 4. napjától október 18. napjáig, a Zákányszéki Polgármesteri Hivatal Jegyzőjének tájékoztatása szerint 2019. október 3. napjától október 17. napjáig, a Domaszéki Polgármesteri Hivatal Jegyzőjének tájékoztatása szerint 2019. október 3. napjától október 17. napjáig az önkormányzatok közhírré tételi hirdetménytábláin közzétételre került, mellyel kapcsolatosan észrevételek nem érkeztek.

*

Hatóságunk szakkérdésekkel kapcsolatos megkeresése a Rendelet 28. § (1) bekezdés alapján történt.

A szakkérdések vizsgálatát tartalmazó szakvéleményekben foglaltakat a rendelkező részben előírtuk.

1. A környezet-egészségügyi szakkérdés vizsgálatának indokolása:

Hatáskörömet és illetékességemet az egészségügyi hatósági és igazgatási tevékenységről szóló 1991. évi XI. törvény 2. §, 4. §-ai, a fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatal népegészségügyi feladatai ellátásáról, továbbá az egészségügyi államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 385/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet, 2. melléklet 128-132. pontja és a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 66/2015. (III. 30.) Korm. rendelet 1. melléklet 5.3., 5.5., 5.6. pontjai biztosítják.

2. A termőföldre gyakorolt hatások vizsgálatának indokolása:

A megküldött, VIZITERV Environ Kft. által 2019 augusztusában készített, "Homokhátság vízpótlása III. ütem – Előzetes Vizsgálati Dokumentáció" című dokumentum kellő mértékben foglalkozik a tervezett beruházás folyamán talajt érhető hatások leírásával. A dokumentáció szerint az Országos Vízügyi Főigazgatóság „Homokhátság vízpótlása III. ütem” elnevezésű öntözésfejlesztési projektet kíván megvalósítani, amely fejlesztés célja a Homokhát leginkább vízhiánnyal sújtott térségében az éghajlatváltozás hatásából eredő vízháztartási szélsőségekhez való alkalmazkodás javítása tiszai vízkészletből történő vízpótlás megvalósításával. Az előzetes vizsgálati dokumentáció tárgya a már korábban fejlesztett Domaszéki főcsatornából a Lódri szivattyútelepen keresztül nyomócső közbeiktatásával vízátadás az Ábrahámshéki, a Jámorka, a Halászka csatornába és a Halászka mellékcsatornába, valamint a Széksóstói főcsatornába, illetve a tervezett vízleadási helyek létesítése, a csatornák vízleadásra alkalmassá tétele, valamint az ezekhez kapcsolódó kiegészítő vízi létesítmények felújítása, új létesítmények, beavatkozások megvalósítása.

A dokumentáció szerint a tervezett beruházás megvalósításához termőföld időleges (kotrási munkák, műtárgyak rekonstrukciója) és végleges (új, végleges területfoglalás a Jámborka csatornán kijelölt kb. 170 m hosszú csatornaszakaszon, valamint a tervezett depóniák helyén szükséges) igénybevételére is szükség lesz. A 2007. évi CXXIX. törvény (továbbiakban: Tft.) 43. § (1) bekezdése alapján „beruházásokat, valamint termőföldön folytatott, vagy termőföldre hatást gyakorló bármely egyéb tevékenységet úgy kell megtervezni és megvalósítani, hogy az érintett és a környező termőföldön a talajvédő gazdálkodás feltételei ne romoljanak.” A Tft. 43. § (2) bekezdése kimondja, hogy „a beruházások megvalósítása során a beruházó köteles gondoskodni a humuszos termőréteg megmentéséről és hasznosításáról.” Ugyanezen jogszabályhely (3) bekezdése értelmében „a kivitelezés és üzemeltetés során biztosítani kell, hogy a környezeti hatások az érintett és a környező termőföld minőségében kárt ne okozzanak.”

A benyújtott előzetes vizsgálati dokumentáció kellő mértékben foglalkozik a beruházás talajtani hatásával, így a fentieknek megfelelően a dokumentáció elfogadását javasolom, a dokumentáció elfogadása ellen talajvédelmi szempontból kifogást nem emelek.

A nyilatkozatot a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. tv., a 90/2008. (VII.18.) FVM rendelet, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény, a 383/2016. (XII.2.) Korm. rendelet, a 314/2005. (XII.25.) Korm. rendelet, a 71/2015. (III.30.) Korm. rendelet előírásai, valamint a becsatolt dokumentáció alapján adtam ki előzetes vizsgálati eljáráshoz.

3. Az örökségvédelmi szakkérdés vizsgálatának indokolása:

A csatolt dokumentáció és a pótlólag megküldött előzetes régészeti dokumentáció felülvizsgálata alapján megállapítottam, hogy az érintett ingatlanokon régészeti lelőhelyek találhatóak.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban Kötv.) 19. § (1) bekezdése értelmében a földmunkákkal járó fejlesztésekkel, beruházásokkal beleértve az ásványi vagyontermelését is, a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni. A Kötv. 19. § (2) bekezdése értelmében, a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el.

1. A rendelkező rész 1. pontjában felsorolt régészeti lelőhelyeken az előzetes régészeti dokumentáció projektervére tekintettel a Kötv. 22. § (3) bekezdés b) pontja alapján próbafeltárás végzését írtam elő.

2. A mederkotrási, műtárgy bontási és építési munkálatok az alábbi régészeti lelőhelyeket érintik:

Halászkai-mellékcsatorna nyomvonalán:

Mórahalom, Halászkai-mellékcsatorna lelőhely (nyilvántartásba vétel alatt)

Halászkai-csatorna nyomvonalán:

Mórahalom, Halászkai-csatorna, Babarci-tanya lelőhely (nyilvántartásba vétel alatt)

Mórahalom, Halászkai-csatorna III. lelőhely (nyilvántartásba vétel alatt)

Mórahalom 139. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 29732)

Jámborkai-csatorna nyomvonalán:

Mórahalom 82. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 29640)

Mórahalom 82. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 29641)

Mórahalom, Zákányszéki határút lelőhely (nyilvántartásba vétel alatt)

Ábrahámszéki-csatorna nyomvonalán:

Zákányszék, Jámorka II. lelőhely (nyilvántartásba vétel alatt)

Domaszék, Jancsár-szék lelőhely (nyilvántartásba vétel alatt)

Domaszék 9. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 45709)

Domaszék 4. lelőhely (nyilvántartási azonosító: 45701).

A fenti régészeti lelőhelyek területén, illetőleg a régészeti lelőhelyek területén kívüli nyomvonal-szakaszokon a Kötv. 22. § (3) bekezdés a) pontja, illetőleg a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet (továbbiakban Kr.) 43. § (3) bekezdése alapján régészeti megfigyelést írtam elő.

Hatóságom hatáskörét és illetékességét a szakkérdés tekintetében a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV.9.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontja, illetékességét az I. számú melléklet 6. pontja határozza meg. Az örökségvédelmi szakkérdést a Rendelet 88.§ (1) bekezdése, és 89.§-ban meghatározott szempontok szerint vizsgáltam.

4. A földvédelmi szakkérdés vizsgálatának indokolása:

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. tv. (továbbiakban Tft.) 1. §. pontja alapján: „A törvény hatálya kiterjed a termőföldre, valamint - ha e törvény így rendelkezik - a termőföldnek nem minősülő ingatlanokra.”

A Tft. 2. § alapján: „ termőföld: az a földrészlet, amely a település külterületén fekszik, és az ingatlan-nyilvántartásban szántó, szőlő, gyümölcsös, kert, rét, legelő (gyep), nádas vagy fásított terület művelési ágban van nyilvántartva, kivéve, ha a földrészlet az Evt.-ben meghatározott erdőnek minősül.”

A „Homokhátság vízpótlása III. ütem (Mórahalom, Domaszék és Zákányszék településeket érintően) öntözésfejlesztési projekt előzetes vizsgálata tárgyában” kapcsolatos munkálatokkal érintett Mórahalmi, Domaszéki és Zákányszéki földrészletek közül az ingatlan-nyilvántartás alapján a „kivett” területekre vonatkozóan a Tft. hatálya nem terjed ki.

A Tft. 8. § értelmében:

„8. § (1)*Ha az ingatlanügyi hatóság más hatóságok engedélyezési eljárásaiban földvédelmi szakhatóságként működik közre, a termőföld védelmének érvényesítése érdekében érvényre kell juttatni, hogy az engedélyezési eljárás alá eső tevékenység végzése, létesítmény elhelyezése, jogosultság gyakorlása lehetőség szerint a gyengébb minőségű termőföldeken, a lehető legkisebb mértékű termőföld igénybevételel történjen.

(2) A szakhatósági állásfoglalás kialakítása során figyelemmel kell lenni továbbá arra, hogy a szakhatósági eljárás tárgyát képező földrészletekkel szomszédos termőföldek megfelelő mezőgazdasági hasznosítását a tervezett tevékenység, létesítmény ne akadályozza.”

A szakmai álláspont a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 71/2015. (III.30.) Kormányrendelet 28. § (1) bekezdése és 5. melléklet 1. táblázat B oszlopában, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr), az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI tv. 27. §, a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény, 1. §, 2. §, 8. § (1), (2), 8. §, 9. §, 10. § és 11. §, 383/2016. (XII.2.) Korm. rendelet 37. § (1) bekezdésében, valamint 3. § (3) bekezdés és az 1. sz. melléklet 6/3. pontjában foglaltakon alapul.

*

A szakhatóságot az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése alapján kerestem meg 2019. szeptember 27-én.

A szakhatóság állásfoglalását a rendelkező részben előírtam.

A Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Igazgató-helyettesi Szervezet Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály szakhatósági állásfoglalásának indokolása:

„Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatal Hatósági Főosztály 2. Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztályának (6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11.) fenti számú – 2019. szeptember 27. napján érkezett – megkeresésében a Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, mint területi vízügyi és vízvédelmi hatóság szakhatósági állásfoglalását kérte az Országos Vízügyi Főigazgatóság (1012 Budapest, Márvány utca 1/D.) megbízásából, a VIZITERV Environ Kft. (4400 Nyíregyháza, Széchenyi ul 15.) kérelmére, a Homokhátság vízpótlása III. ütem (Mórahalom, Domaszék és Zákányszék településeket érintően) tárgyban indult előzetes vizsgálati eljárásban.

Hatóságunk részére elektronikus úton rendelkezésére bocsátott, VIZITERV Environ Kft. által 2019. augusztusi keltezésű EVD alapján az alábbiakat állapítottam meg:

A „Homokhátság vízpótlása” projekt a Duna-Tisza közti Homokhátság jó ökológiai állapotának elérése érdekében a célterületek meglévő vízhiányának mérséklése érdekében külső vízbázisból történő vízpótlási lehetőség megteremtését célozza meg.

ELŐZMÉNYEK:

Homokháti vízpótlás kiépítése tárgyban az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségen 2009. évben előzetes vizsgálati eljárás zajlott. Az eljárás lezáró 64831-1-15/2009. számon kiadott határozatban megállapításra került, hogy a tervezett tevékenység nem okoz jelentős környezeti hatást, ezért a tevékenység megkezdéséhez nem kell környezetvédelmi hatásvizsgálatot végezni. A környezetvédelmi eljárást követően az érintett vízilétesítményekre vonatkozóan 65.574-1-18/2010. számon vízjogi létesítési engedély került kiadásra az ATIVIZIG nevére.

Az engedély több alkalommal módosításra került, utolsó módosító határozat száma: TVH-65574-9-16/2016., hatályos: 2020. december 31. napjáig.

A 65.574-1-18/2010. számú vízjogi létesítési engedély tárgyi hatálya alá tartozó vízilétesítmények:

I. ütem (már megvalósult):

- Algyői főcsatorna kotrása a 11+224-16+950 km szelvények közötti szakaszon
- Dorozsmai 2. sz. szivattyútelep létesítése az Algyői főcsatorna 16+950 km szelvényében ($Q = 750 \text{ l/s}$, $H =$

II. ütem (tervezett):

- nyomócső (NA 900 mm) létesítése az Algyői főcsatorna és a Domaszéki főcsatorna között,
- Domaszéki főcsatorna fejlesztése (18+127 - 20+580 km szelvények között), műtárgyainak átépítése, új műtárgyak építése,
- Ivánszéki esénővelő szivattyútelep kialakítása a vízpótlási útvonal 20+580 km szelvényében,

Domaszéki főcsatorna fejlesztése, kettősműködésűvé tétele (a 20+580 - 23+996 km szelvények között), műtárgyainak átépítése, új műtárgyak építése.

III. ütem (tervezett):

- a vízpótlási útvonal 23+963 - 23+996 km szelvényei között a Lódri nyomásközpont kiépítése $0,8 \text{ m}^3/\text{s}$ kapacitással, 23-24 m emelőmagassággal,
- 8 036 m hosszú NA 800 mm HOBAS nyomócső létesítése a Lódri nyomásközpont és a Széksóstói főcsatorna között

A TERVEZETT BERUHÁZÁS FŐBB JELLEMZŐI:

A 8 036 m hosszú, NA 800 mm HOBAS nyomócsövön érkező öntözővíz meglévő, *jelenleg kizárólag belvízelvezetésre szolgáló*, ATIVIZIG által üzemeltetett csatornában történő szétosztása érdekében a nyomócsövön 5 helyen vízleadási helyek kerülnek kialakításra, valamint az érintett csatornák kettős működésvé tétele érdekében azok kapacitásbővítése, töltése, új műtárgyak kiépítése, meglévők felújítása, átépítése valósul meg.

A térségben tervezett vízpótlás eredményeként az érintett csatorna szakaszok 1-1 km-es sávja öntözhetővé válik. A műszaki becslés szerint az öntözhető terület térbeli kiterjedése (öntözési hatásterület) kevesebb, mint 4700 ha. A beavatkozás hatásterületének térképi megjelenítését az EVD tartalmazza.

Vízleadási pontok

1. Ábrahámszéki csatorna: 14+120 km szelvényben
2. Jámborka csatorna: 4+760 km szelvényben
3. Halászká csatorna: 3+022 km szelvényben
4. Halászká mellécsatorna: 1+953 km szelvényben
5. Széksóstói főcsatorna: 11+526 km szelvényben.

A csatornába külön-külön 0,15 m³/s (kivétel Széksóstói főcsatorna, ahol 0,2 – 0,8 m³/s) öntözővíz leadására kerül sor.

Az öntözésfejlesztési beavatkozások összesen 6 csatornaszakaszt érintenek, melyek lehatárolása a következő:

- Ábrahámszéki csatorna 6+328 - 14+120 km közötti szakasza,
- Jámborka csatorna 0+000 - 4+760 km közötti szakasza,
- Halászka csatorna 0+000 - 3+022 km közötti szakasza,
- Halászka mellékcsatorna 0+000 - 1+953 km közötti szakasza,
- Széksóstói főcsatorna 3+872 - 11+526 km közötti szakasza,
- Vereskereszt-Madarásztói csatorna 0+000-5+916 km közötti szakasza (Széksóstói főcsatorna - országhatár).

Az összes érintett kettősműködésű csatorna hossza: 29 629 fm, érintett műtárgyak száma 68 db.

TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK

Csatornatisztítás, -kotrás

A kijelölt csatornaszakaszokon közel 30 km hosszban a meglévő medrekből a növényzet eltávolítása tervezett 380 000 m² felületen.

A geodéziai felmérés szerint az érintett csatornák feliszapolódása nem jelentős. A csatornákon a kotrás alapvetően a korábban engedélyezett keresztiszelvényig történik. Többletkotrás, azaz mederszelvény bővítése esetlegesen a vízleadó pontok környezetében lehet.

A kotrásból kikerülő anyag a csatornák tervezett töltéses szakaszain kerül elhelyezésre, szükség szerinti átszállítással. A kotrási anyag mennyisége ~22 000 m³.

A Vereskereszt-Madarásztói csatorna vonatkozásában mederrekonstrukció tervezett a teljes magyarországi szakaszra depónia építés és burkolás nélkül.

Depóniaépítés, mederrézsű felhúzása

Az EVD-ben megjelölt helyeken (ahol a mederszelvény nem rendelkezik megfelelő vízszállító képességgel a terhelő - öntözővíz + mértékadó belvízhozam biztonságos továbbvezetésére) töltés építésre kerül sor.

A töltések kialakítása, felszín közeli, max. 40 cm-es bevágású földmunkával jár (humuszosítás). A depóniák talpszélessége max. 4-6 m, amit a csatorna jelenlegi part élétől vettek figyelembe, többségében mindkét oldalon. A töltések 3,0 m koronaszélességűek, ami alkalmas fenntartógép közlekedésére, maximális magasságuk 1,5 m. Felületük nem stabilizált.

Övások és tiltós műtárgyak létesítése

A kiépülő töltések a felszíni lefolyások a csatorna mederbe jutását gátolják. Ezért a depónia létesítésével érintett csatornaszakaszokon a töltés mentett oldalán övarkokat létesítenek, melyek a mélypontokon tiltós műtárgyakkal vezetnek vissza a csatornába.

Részleges mederburkolás

Az öntözővíz elszivárgását megakadályozandó a csatornát részlegesen egy. vb. mederelem burkolattal látják el. A betonelemek kiépítési magassága a mértékadó öntözővíz szint +25 cm biztonság. Kiépítési hossz: az érintett csatorna szakaszokon teljes hosszban. Kivételt képez a burkolás alól a Vereskereszt-Madarásztói csatorna, valamint az ex lege védett szikes tavakat érintő csatornaszakasz. Földmedrű marad a Széksóstói főcsatorna 5+558 - 3+872 km szelvények közötti szakasza.

Főbb beavatkozások összefoglaló táblázata:

Csatorna (cskm szelvény)	Érintett meder teljes hossza (fm)	Műtárgyak* (db)	Tervezett bögöző műtárgyak (cskm/jel)	Terv. depónia (cskm)	Terv. depónia hossza**	Mederburkolat	Egyéb
Ábrahámszéki csatorna (6+328 - 14+120)	7792	20 (2 / 1)	13+513/2 4; 12+230/2 2; 11+750/2 1; 9+752/19 TB 7+251/ 4; 6+328/új	7+050 - 7+300 10+05 0- 11+50 0 11+75 0- 13+10 0 13+65 0- 13+90 0	250 m 1 250 m 1350 m 250 m	előre gyártott mederbur koló elem / földmeder (depónián ál)	-
Jámborka csatorna (0+000- 4+760)	4760	18 (4 / 2)	3+349/10 ; 1+761/6; 0+000/új	0+000 - 0+850 2+450 - 2+900 3+000 -	850 m 450 m 450 m 300 m 360 m	előre gyártott mederbur koló elem / földmeder (depónián ál)	Nyomvon al korrekció (1+237- 1+396 kmsz)****

				3+450 3+750 - 4+050 4+400 - 4+760			
Halászkacsatorna (0+000-3+022)	3022	7 (0 / 1)	2+937 / ; 1+111/3; 0+000 / új	1+450 - 2+050 2+350 - 2+900	600 m 550 m	előre gyártott mederburkoló elem / földmeder (depóniánál)	-
Halászkamellécsatorna (0+000 - 1+953)	1953	3 (0 / 1)	0+618 / 2T, 0+000 / új	0+000 - 0+400 0+700 - 0+850 1+300 - 1+953	400 m 150 m 653 m	előre gyártott mederburkoló elem / földmeder (depóniánál)	-
Széksóstói főcsatorna (5+340 - 11+526)**** *	6186	14 (3 / 1)	10+900 / 13, 8+892 / 11T, 7+640/10 /aT 6+912 / 9 5+340 / 7T	4+350 - 4+500 4+650 - 4+900 5+000 - 5+150	150 m 250 m 150 m	előre gyártott mederburkoló elem 11+526-6+558 km sz. között, egyéb szakaszon földmeder	-
Vereskereszt-Madarásztói csatorna (0+000-5+916)	5916	6 (0)	-	-	-	-	meder-rekonstrukció
Összesen	29 629	68	-	-	-	-	-

* Csatornaszakaszon felülvizsgált, vízkormányozást szolgáló műtárgyak száma (Bontandó / Új műtárgyak száma)

- ** Töltéssel tervezett szakasz szelvényezés szerinti hossza (tényleges, part mentén kétoldali teljes kiterjedés értéke duplázva számítandó!)
- *** Az egyik műtárgy a Vereskereszt-Madarásztó csatornán található (osztóműtárgy)
- **** A csatorna 1+237 km szelvényében lévő átereszt és az 1+396 km szelvényében lévő átereszt között nyomvonal korrekció szükséges úgy, hogy a Mórahalom 0198/123 hrsz.-ú ingatlanon történő vízszolgáltatás és a tóból történő vízleadás lehetősége megmaradjon. Az új nyomvonal helyén csatorna nyomvonalának kisajátítása szükséges.
- ***** A Nagyszéksós-tó alsó műtárgy acélszerkezete (55-ös útnál) is felújításra kerül a projektben. Annak a szelvény száma $\approx 3+869$.

Meglévő műtárgyak felújítása és új műtárgyak építése

A Lódri szivattyútelep utáni nyomóvezeték és minden érintett csatorna keresztezésénél 2 db új műtárgy épül. Közvetlen a vezeték mellett egy vízleadó vasbeton műtárgy és É-ÉNy-i irányban a csatornán, feljebb max. 20-40 m-re egy vasbeton elzáró zsilip létesül. Az érintett csatornaszakaszokat az öntözővíz kivétel (leadása és/vagy duzzasztása) érdekében, elsősorban a meglévő műtárgyak átépítésével, illetve új műtárgyak kiépítésével tervezik bővíteni.

A Paphalmi főcsatorna végszelvényében lévő tiltós műtárgyat felújítják, mellyel biztosítható a vízszolgáltatás a Madarász-tó alsószakaszába.

Műtárgyfejlesztés kimutatása:

	Csatorna neve	Tervezett műtárgy beavatkozás száma	Ebből csak átereszt	Beavatkozás típusa						
				Meglévő felújítása	Meglévő átépítés	Meglévő bontása új építés	Oldal-bevezetés	Új műtárgy	Bontás (nincs új építés)	Nincs beavatkozás
				db	db	db	db	db	db	db
1	Ábrahámszéki	20	11	0	1	12	4	1	2	2
2	Jámborka	18	8	0	2	10	0	2	4	1
3	Halászká	7	2	1	0	5	0	1	0	1
4	Halászká mellék-	3	1	0	0	2	0	1	0	1
5	Széksóstói	14	5	2	6	0	2	1	3	7
6	Vereskereszt-Madarásztói	6	2	2	2	0	2	0	0	14
Összesen:		68	29	5	11	29	8	6	9	26

1. VÍZELLÁTÁS

Az EVD-ben részletezett fenti beavatkozások célja az alábbi csatornaszakasz menti területeken az öntözővíz biztosítása:

- Ábrahámszéki csatorna 6+328 - 14+120 km közötti szakasza
- Jámborka csatorna 0+000 - 4+760 km közötti szakasza
- Halászká csatorna 0+000 - 3+022 km közötti szakasza
- Halászká mellékcsatorna 0+000 - 1+953 km közötti szakasza
- Széksóstói főcsatorna 3+872 - 11+526 km közötti szakasza
- Vereskereszt-Madarásztói csatorna 0+000-5+916 km közötti szakasza (Széksóstói főcsatorna - országhatár)

A vízbiztosítás útja:

Tisza folyó 192,690 fkm szelvényében (32+471 tkm szelvény) a már meglévő vízkivételi műtárgyon keresztül 2,0 m³/s víz kivétele lehetséges az Algyői főcsatornába. A kiemelt víz egy 23,963 km hosszú útvonalon (Algyői főcsatorna, Domaszéki 2. sz. szivattyútelep, nyomócső, Domaszéki főcsatorna) jut el a Lódri nyomásközpontig, majd 8,036 km zárt szelvényű nyomócsövön keresztül az Ábrahámszéki, Jámborka, Halászká, Vereskereszt-Madarásztói csatornába, és a Halászká mellékcsatornába. A Vereskereszt-Madarásztói csatornába az öntözővizet a Széksóstói főcsatorna szállítja.

2. BELVÍZ ELVEZETÉS

Az Ábrahámszéki, Jámborka, Halászká, Vereskereszt-Madarásztói csatorna, és a Halászká mellékcsatorna érintett szakaszán kettősműködésűvé válik. A csatornában a keletkező belvizek továbbra is levezethetők.

3. SZENNYVÍZ ELVEZETÉS/TISZTÍTÁS

Nem releváns.

A tervezett beruházás várható hatása felszíni- és felszín alatti vizekre:

FELSZÍN ALATTI VÍZ:

Meglévő állapot:

A vizsgált terület alatt a Vízyűjtő-gazdálkodási Tervben (VGT2) megjelölt alábbi víztestek találhatók:

Víztest neve	Víztest kódja	Víztest típus	Víztest mennyiségi állapota	Víztest minőségi állapota
Alsó-Tisza-völgy	p.2.11.2	porózus	gyenge	jó
Alsó-Tisza-völgy	sp.2.11.2	sekély porózus	gyenge	jó
Dél-Alföld	pt.2.1	porózus termál	jó, de gyenge a kockázata	jó

A tervezési területen a talajvíz szintje 1-2 m körüli mélységben helyezkedik el, Zákányszéknél és a térség középső zónájában 2-4 méterre húzódik.

A tervezett beruházás kijelölt, vagy távlati vízbázis védőterületet nem érint.

A tervezett beruházás következtében sem a kivitelezési sem az üzemeltetési fázisban nem várható érdemi változás a felszín alatti víztestek állapotában.

Kivitelezés időszakában várható hatások:

Vízminőségi változások:

A kivitelezés során előfordulhat a munkagépekből származó üzemanyag, olaj elfolyása, csöpögése. A szennyeződött talajréteget azonnal el kell távolítani, meg kell akadályozni a felszín alatti víz szennyeződését.

Üzemeltetési időszakban várható hatások:

Az öntözhető területeken a talajvízszint ingadozása jelenleg viszonylag kicsi (1-2 m átlagosan), a feláramlási zóna miatt. A területre juttatott víztöbblet tovább csökkenti a talajvízszint ingadozásának mértékét.

A csatornaszakaszok részleges burkolása miatt a csatornák mentén talajvízszint-emelkedés nem várható, kivéve a Vereskereszt-Madarásztói csatorna esetében, ahol talajvízszint emelésére lehet számítani.

FELSZÍNI VÍZ:

A beavatkozásokkal érintett térség a 11.01. Algyő-Tápé-Gyála-Köröséri belvízvédelmi szakasz területén az 533,8 km² területű 39. sz. Gyálai belvízrendszer a rendszer 39/2. sz. Széksóstói és a 39/3. sz. Madarásztói belvízi öblözetében helyezkedik el. A káros vizek elvezetését 90,799 km állami főmű biztosítja.

A belvízrendszer két főbefogadója a Gyálai Holt-Tisza illetve a Vereskereszt-Madarásztói csatorna. A Gyálai Holt-Tisza a főbefogadóba gravitációsan illetve szivattyúsán csatlakozhat.

A Széksóstói főcsatorna két irányba továbbítja a vizeket. Déli irányba, Szerbia felé a Vereskereszt-Madarásztói csatornán keresztül, délkeleti irányba a Széksóstói főcsatornán keresztül a Nagyszéksós-tói tározóba, onnan a Széksóstó főcsatorna alsó szakaszának közbeékelődése után a Paphalmi főcsatornán keresztül a Gyálai Holt-Tiszába.

A Magyar-Szerb vízügyi egyezmény értelmében Vereskereszt-Madarásztói csatorna vízgyűjtőjén összegyülekező belvizek gravitációs úton kerülnek levezetésre a Vereskereszt-Madarásztói csatornán. A csatornán az országhatár-szelvényben a szerb fél 4,0 m³/s maximális vízmennyiséget fogad. Az e fölötti vízmennyiségek a főcsatorna árapasztójaként üzemelő Paphalmi főcsatornába jutnak, amelynek a Gyálai-Holt-Tisza a befogadója.

A Vereskereszt-Madarásztói csatorna teremt továbbá vízpótlási, feltöltési lehetőséget a tóegységekre elkülönült, halastóként funkcionáló Madarász-tó számára. A tó ürítővizei a Paphalmi főcsatornán át vezethetők le a Tisza folyó felé. A Madarásztavat a tervezett beavatkozások közvetlenül nem érintik.

A tervezett beavatkozásokkal közvetlenül érintett felszíni víz a Nagy-Széksóstó, melyet a Széksóstói főcsatornában összegyülekező vizek, valamint a mórhalmi városi szennyvíztisztító telepről nyomócsövön érkező tisztított szennyvizek töltenek. A Nagyszéksós-tó egy nagyon sekély, szikes, időszakos vízborítottágú összetett természetes víztest. A tó jellemző hasznosításai: vízkárelhárítási tározás, természetvédelem, rekreáció.

Felülete kb. 125 ha, mélysége a leggyakoribb vízhozamnál 0,3 m, teljes vízgyűjtőmérete 217 km², közvetlen vízgyűjtő mérete 13 km².

A víztestet érő jelenlegi főbb terhelések

Az érintett csatornaszakaszokon elsősorban a diffúz terhelések jellemzőek, egyedül a Vereskereszt-Madarásztói csatornán fontosabbak a pontszerű kibocsátások. A Széksóstói főcsatorna alsó szakaszán a felszín alatti vizekből érkező szennyezés a meghatározó, a 2 állóvíz víztestet elsősorban légköri kiülepedés terheli, míg a Széksóstói főcsatorna felső szakaszán jobban megoszlanak a diffúz terhelések.

Kommunális szennyvízterhelés:

- Széksóstói-főcsatorna felső szakaszán Ruzsa település tisztított települési szennyvíz bevezetés
- Vereskereszt-Madarásztói csatornát mind a mórhalmi, mind az átotthalmi települési szennyvíztisztító telepből kibocsátott vizek terhelik. Előbbi esetben a tápanyag- és szervesanyag terhelés hatása a befogadóra nem jelentős, míg a toxikus fém kibocsátás hatása lehet, hogy jelentős, míg az utóbbit érő két terhelés minden jellemzője fontos vagy jelentős.

Termál csurgalékvíz terhelés:

A Vereskereszt-Madarásztói csatorna a befogadója a mórhalmi fürdő használt termálvizének, melynek hatása a hő- és sótartalom miatt szintén jelentős.

Hatásterület:

A felszín alatti vizek tekintetében érzékelhető változások nem várhatók a fejlesztés miatt. A felszíni vizek esetén a csatornák területe, a Nagyszéksós-tó, mint végső befogadó és közvetlen környezetük (depónia építés, munkagépmozgás miatti lefolyás változás) számít hatásterületnek.

Kivitelezés időszakában várható hatások:

Építés során a kedvezőtlen hatások adódhatnak abból, ha a csatornák környezetében a munkagépekből szennyező anyag kerül a felszíni vízbe. Ebben az esetben a kárelhárítást azonnal megkezdik.

Üzemeltetési időszakban várható hatások:

Vízminőségi oldalról:

A kivett Tisza víz jó, oxigénháztartás és a sótartalom szempontjából kiváló minőségű, ezért a vízpótlás hatására a felszíni vizek minőségi állapota javulhat.

Vízmennyiségi oldalról

A többletvizek megjelenése a csatornák vízhozamát, illetve időszakosságuk időbeni kiterjedését is növeli.

A tervezett fejlesztések VKI 4. cikk (7) bekezdés szerinti vizsgálata

A VGT2-ben az érintett víztestek közül az alábbiak vannak nevesítve:

Vízfolyások:

Széksóstói főcsatorna, víztestkód: AEP984

Vereskereszt-Madarásztói főcsatorna, víztestkód: AEQ105

Állóvizek:

Madarász-tó, víztestkód: AIH101

A fenti vizsgálatot a dokumentáció tartalmazza. E szerint a tervezett beavatkozások nem befolyásolják negatívan azt érintett felszíni víztesttel kapcsolatban a VKI által meghatározott környezeti célkitűzések teljesülését, tehát nincs szükség az érintett víztest kedvezőtlen állapotváltozását okozó hatások mérséklése céljából külön intézkedések tervezésére, valamint további, alternatív műszaki megoldások részletes vizsgálatára.

A hatóságom rendelkezésére bocsátott EVD-ben foglaltak alapján megállapítom, hogy a tervezett beruházás kijelölt vízbázis védőterületet nem érint, a tevékenység az árvíz és a jég levonulásra, a mederfenntartásra káros hatást nem gyakorol, valamint jelen állásfoglalás előírásainak betartása mellett megfelel a felszíni és felszín alatti vizek minősége, mennyisége védelmére vonatkozó jogszabályokban rögzítetteknek.

A rendelkező részben tett előírások indokolása:

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. tv. 28/A.§ (1) bekezdés a) pont szerint a jogszabály alapján bejelentéshez kötött tevékenységektől eltekintve, vízjogi engedély szükséges a vízimunka elvégzéséhez, a vízilétesítmény megépítéséhez és átalakításához (vízjogi létesítési engedély). Ezen jogszabályi hely alapján a közlekedési létesítményhez kapcsolódó csapadékvíz elvezető rendszer esetében a vízjogi létesítési engedély megszerzésének kötelmét írtam elő.

A 219/2004. (VI. 21.) Korm. rendelet 10. § (1) bekezdés alapján a felszín alatti vizek jó minőségi állapotának biztosítása érdekében a tevékenység csak a felszín alatti víz (B) szennyezettségi határértéknél kedvezőbb állapotának lehetőség szerinti megőrzésével végezhető.

A (B) szennyezettségi határértéket felszín alatti vízben a 6/2009. (IV. 14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet határozza meg.

Az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 2. § alapján hatóságom szakhatósági állásfoglalását a megkeresés beérkezését követő naptól számított tizenöt napon belül köteles megadni.

A szakhatósági megkeresés 2019. szeptember 27. napján érkezett hatóságomra. Igazgatóságom 2019. október 07. napján kelt, 35600/4842-1/2019.ált. számon hiánypótlási felhívást bocsátott ki az ügyfél részére. A hiányosságok pótlására 2019. október 11. napján került sor. Hatóságom szakhatósági állásfoglalását a fenti ügyintézési határidőn belül adta ki.

Jelen szakhatósági állásfoglalást az Ákr. 55. §-a (1), (2) bekezdése alapján adtam.

A szakhatósági állásfoglalás elleni önálló fellebbezést az Ákr. 55. § (4) bekezdése zárja ki.

A vízügyi hatóság illetékességét a vízügyi igazgatási, valamint a vízügyi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Kormány rendelet 2. melléklet 11. pontja állapította meg.

Szakhatósági állásfoglalásomat az egyes közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján eljáró szakhatóságok kijelöléséről szóló 531/2017. (XII. 29.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése, valamint 1. számú melléklet 9. táblázat 2., és 3. pontjában foglaltak alapján, a hatályos jogszabályok figyelembe vételével adtam ki.”

*

Várható környezeti hatások:

Létesítés, üzemelés:

Földtani közeg:

A kivitelezés meghatározott ideig tartó tevékenység, amelynek hatásai az építéssel átmenetileg igénybevett munkaterületen, illetve a szállítási útvonalakon jelentkeznek. A kivitelezés elsősorban a földtani közeg fizikai tulajdonságaira gyakorol hatást. A kivitelezési munkálatok (kotrás, depóniaépítés, csatorna- és műtárgyépítés) során a földtani közeg megbontásra kerül, szerkezete megváltozik, egyes rétegei összekeverednek, tömörödnek, mások fellazulnak, a hatás azonban csak lokális jellegű. A munkák megkezdése előtt a teljes munkaterületen és a deponálási helyszíneken a humuszos rétegeket – a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően – kitermelik, deponálják, majd az érintett területekre visszaterítik. A csatornák kotrása során keletkező kotrási meddő meghatározott szakaszokon új depóniák építésére, illetve meglévő depóniák megemelésére fordítódik. A munkagépek, szállítójárművek taposó hatása (talajtömörödés) a munkaterületeken és a szállítási útvonalakon jelentkeznek.

Amennyiben a munkagépek üzemanyaggal való feltöltése a helyszínen történik, akkor a tartálykocsit túlfolyás-gátló szeleppel látják el, az üzemanyag-áttöltés idejére kármentő tálcát helyeznek az üzemanyagtartály alá, kizárva ezzel a szénhidrogének talajba kerülését. A hidraulikus munkagépek működéséhez szükséges hidraulika olaj, illetve akkumulátorok cseréje nem valószínűsíthető a munkálatok helyén, azt a gépeket üzemeltető cég telephelyén, illetve szakszervizben végzik el. Amennyiben mégis szükséges a hidraulika olaj cseréje, illetve utántöltése, abban az esetben kármentőt alkalmaznak. Az építési területen keletkező folyékony hulladékot az építési területre kihelyezett mobil WC-t biztosító szolgáltató szállítja el igény szerint. A munka befejezése után a munkaterületet helyreállítják, tereprendezést végeznek.

A beruházás keretében megvalósuló vízelétesítmények üzemelése során a területfoglalás okoz kismértékű fizikai talajterhelést (tömörödés).

Talajszennyezés – normál üzemi körülmények között – sem a létesítés, sem pedig az üzemelés során nem következhet be.

Havária esemény a kivitelezés során a munkagépek, szállítójárművek meghibásodása, az üzemelés során pedig a műtárgyak meghibásodása esetén következhet be (üzemanyag, hidraulikaolaj, kenőzsír elcsepegése, elfolyása). Esetleges havária esetén, a szennyező anyag felitatásával, a szennyezett föld összegyűjtésével, majd veszélyes hulladékként történő elszállításával, a szennyeződés gyorsan lokalizálható, a környezetszennyezés minimalizálható. A havária esetek elkerülése azonban az üzemelési utasítások betartásával, rendszeres karbantartással biztosítható.

Hulladékgazdálkodás:

A kivitelezéskor a csatornaprofilok kiásása során kitermelt kotrási meddőt a helyszínen felhasználják. A növényzetirtás során keletkező rönkfát tűzifaként értékesítik, a zöldhulladékot pedig, vagy a helyszínen ledarálják és visszaterítik, vagy hulladékként adják át arra engedéllyel rendelkezőnek.

A műtárgyak bontása, építése, felújítása során keletkező nem veszélyes hulladékokat a területen gyűjtik szelektíven a későbbi hasznosítás érdekében, majd engedéllyel rendelkező hulladékgazdálkodónak adják át.

A kivitelezés során meghibásodó munkagépeket, berendezéseket nem a helyszínen javítják, hanem szakszervizbe szállítják be azokat, így ebből veszélyes hulladék keletkezésével nem kell számolni.

Amennyiben a kivitelezés során mégis keletkezik veszélyes hulladék, akkor azt a veszélyes hulladéknak ellenálló zárt edényben gyűjtik az engedéllyel rendelkezőnek történő átadásig.

Levegővédelem:

A benyújtott tervdokumentációban foglaltak szerint a kivitelezés során légszennyező anyag kibocsátás a munkagépek működéséből és a földmunkákból, anyagmozgatásból, szállításból várható.

Az egészségügyi határértékek teljesülése végett az alábbi intézkedéseket tervezik végezni:

- A csatornakotrásokat lehetőleg olyan időszakban bonyolítják, amikor a csatornában víz van, így a csatornákat érintő földmunkák esetében is jelentősen mérsékelhető a kiporzás.
- Száraz, szeles időszakban a kiporzásra hajlamos munkaterületek nedvesítésével (locsolásával) minimalizálják a porkeltést.
- Törekednek a beszállítási távolságok minimalizálására és a szállítási útvonalak tervezésekor a lakott területek, a burkolt közutak elkerülésére.
- Az eltávolított növényzetet és inert hulladékot lehetőség szerint helyben próbálják hasznosítani, és a szállítást általában is a lehető legrövidebb útvonalon, a lakott területek lehetőség szerinti kikerülésével, közutak minimális igénybevételével igyekeznek bonyolítani.
- A szállítást - amennyire lehet - időben elnyújtva, a napi szükséges tehergépkocsi számot minimalizálva tervezik.
- A település és a külterületi lakott helyek mellett folyó kiporzó anyag szállítása csak ponyvázott terhegépjárműveken történhet. A lakott területek melletti munkaterületek és szállítóutak esetén a porszennyezés megelőzésére száraz időszakban a szélesebb és szélirány függvényében mind a munkaterület, mind az utak nedvesítése (locsolása) szükséges lehet.
- Ahol csak lehetséges, törekednek a másodnyersanyagok használatára, a hulladékká váló építőanyagok (bontásra, cserére kerülő műtárgy elemek, stb.) esetében pedig gondoskodnak annak lerakás helyett történő hasznosításáról (akár helyben, projekten belül), vagy hasznosításra való átadásáról, ez ugyanis az üvegházhatású gázok kibocsátását csökkenti.
- A teljes eltávolított fás szárú növényzet kompenzálásáról gondoskodnak.
- Törekednek a minél energiahatékonyabb megoldások (üzemanyagtakarékos munkagépek és üzemmódok) alkalmazására.

A létesítmény működése légszennyező anyag kibocsátással nem jár.

A dokumentáció vizsgálta a beruházás és az éghajlatváltozás kapcsolatát az üvegházhatású gázok kibocsátása, az éghajlati tényezőkre vonatkozó lehetséges hatások és a klímaváltozás hatása a tervezett létesítményekre szempontjából.

Zaj- és rezgésvédelem:

Zajvédelmi szempontból a környezet zajterhelése a létesítés ideje alatt emelkedik, a zajterhelési határértékek túllépése azonban nem várható. A fejlesztéssel közvetlenül érintett területek szomszédságában szántóföldek, továbbá gyepek, erdőfoltok és kisebb vizenyős területek találhatóak. A Széksóstói főcsatorna mórահalmi északkeleti pereme mellett számos tanya, valamint mezőgazdasági hasznosítású épületegyüttes is fekszik. Legjelentősebb zajterhelés az építkezés műtárgybontási és -építési, továbbá a depóniafejlesztési szakaszban várható. Egy adott helyszínen a zajterhelés növekedése 1-2 hétig tart.

A számításokkal meghatározott zajterhelés az építkezés időszakában a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 2. számú mellékletében megállapított zajterhelési határértékeket teljesítik, a zajszempontú közvetlen hatásterület Mórahalom belterületén lakóövezetet is érinthet (Mórahalom, Batthyányi utca, Mátyás király krt.), amelyen belül védendő épületek vannak. A lakóépületek védelmére zajvédelmi tervet kell készíteni. Ha az építkezés időszakában a megvalósítható műszaki- és munkaszervezési intézkedések mellett sem teljesíthetők a zajterhelési határértékek, akkor teljesítése alóli felmentést kell kezdeményezni a környezetvédelmi hatóságnál.

Táj- és természetvédelem:

A beadványban szereplő ingatlanok az alábbi védett és Natura 2000 területeket érintik:

A Körös-éri Tájvédelmi Körzet létesítéséről szóló 146/2012. (XII. 27.) VM rendelet (a továbbiakban: R.) 1. számú melléklete alapján országos jelentőségű védett természeti terület részét képezi a Jámborka-csatorna (Mórahalom 0191/13, 14 hrsz.) és a Vereskereszt-Madarásztói csatorna (Mórahalom 0129/13 hrsz.).

A Vereskereszt-Madarásztói csatorna (Mórahalom 0405/2 és 0237/2 hrsz.) és a Széksósi-főcsatorna (Mórahalom 0197/1 hrsz.) helyrajzi számai megtalálhatók a vidékfejlesztési miniszter ex lege lápi és szikes tavi védettséggel érintett területekre vonatkozó közleményében (Videkfejlesztési Értesítő LXII. évf. 1. szám), mint egyedi hatósági határozattal történő lehatárolásra váró ex lege védett szikes tóval érintett földrészletek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 23. § (2) bekezdése szerint a törvény erejénél fogva védelem alatt áll valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Az e bekezdés alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.

A Vereskereszt-Madarásztói-főcsatorna (Mórahalom 0129/13, 0139/13, 055/11 hrsz. és Röske 0175/2 hrsz.) egyben az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Nkr.) szerint, valamint az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet 5. számú mellékletének 8.8. pontja alapján a Déli-Homokhátság elnevezésű, HUKN20008 azonosító számú kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület részeként a Natura 2000 hálózatba tartozik.

A R. 2. §-a szerint: „A védetté nyilvánítás célja a Körös-ér mentén, valamint a Dorozsma-Majsai-homokhát déli részén található táji értékek, természetes és természetközeli állapotú növénytársulások, valamint a hozzájuk kapcsolódó állatközösségek megőrzése, különös tekintettel a fokozottan védett egyhajú virágra (*Bulbocodium vernum*) és a kritikusan veszélyeztetett, a világon csak ebben a térségben előforduló délvidéki földikutyára [*Nannopalax (leucodon) montanosyrmiensis*].”

Az Nkr. 4. § (1) bekezdése szerint:

„A Natura 2000 területek lehatárolásának és fenntartásának célja az azokon található, az 1–3. számú mellékletben meghatározott fajok és a 4. számú mellékletben meghatározott élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.”

Az érdemi részben felsorolt előírásokat a kérelemben szereplő csatornák tevékenységgel érintett szakaszain fellelhető védett értékek (halak és vízhez kötött életmódot folytató kételtűek szaporodó állományai, énekesmadarak fészkelő állományai) megőrzése érdekében tette hatóságunk.

A madarak költési időszakában történő fakitermelés a védett madárfajok fészkelését veszélyeztetné. Továbbá a vegetációs időszakban történő munkavégzés szintén veszélyeztetheti, károsíthatja a védett állatfajok egyedeit, ezért bizonyos munkafázisok végzését a kritikus időszakon kívülre kell időzíteni. A tervezett kotrási munkák időbeli korlátozását a fokozottan védett és védett hal- és madárfajok szaporodásának biztosítása érdekében indokolt alkalmazni. A Tvt. 43. § (1) bekezdés szerint:

„Tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kínozása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása.”

Az idősebb őshonos fajok egyedei védett ízeltlábú- és madárfajok élőhelyei, kivágásuk ezért szintén ellentéte lenne a Tvt. 43. § (1) bekezdésével.

A gyepen túl sokáig hagyott kitermelt deponált faanyag, az alatta lévő természetes növényzet pusztulásával jár. Ez természetvédelmi szempontból nem kívánatos, ellenkezik a Tvt. 16. § (2) bekezdésével:

„A gazdálkodást a talajfelszín, a felszíni és felszín alatti formakincs, a természetes élővilág maradandó károsodása, a védett élő szervezetek, életközösségek tömeges pusztulása, biológiai sokféleségük számottevő csökkenése nélkül kell végezni.”

Továbbá a Tvt. 42. § (1) bekezdése szerint:

„Tilos a védett növényfajok egyedeinek veszélyeztetése, engedély nélküli elpusztítása, károsítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása.”

A terület épségének biztosítása (közlekedés, deponálás tiltása) a természetközeli élőhelyek állapotának megóvása miatt szükséges. A taposás, deponálás az eredeti növényzet megváltozását okozza az árnyékolás és a talajtömörödés révén. Az így beinduló gyomosodás fajkészlet-változását eredményezi.

Az inváziós és termőhely-idegen fajok terjedésének megakadályozása természetvédelmi szempontból kívánatos, ugyanis terjedésük a természetes vegetációban nem kívánatos faj-összetételbeli és szerkezetbeli változást okoz, amely ellentétes a Tvt. 31. §-ban foglaltakkal: „*Tilos a védett természeti terület állapotát (állagát) és jellegét a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatni.*”

A fenti feltételek betartásával a fenntartási munkálatok nem ellentétesek a Tvt. alábbi előírásaival:

8. § (1) bekezdés: „*A vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani.*”

9. § (1) bekezdés: „*A vadon élő szervezetek igénybevételével és terhelésével járó gazdasági, gazdálkodási és kereskedelmi tevékenységet a természeti értékek és rendszerek működőképességét és a biológiai sokféleséget fenntartva kell végezni.*”

16. § (5) bekezdés:

„*A vízépítési munkálatok során a természetkímélő megoldásokat kell előnyben részesíteni. A védett és fokozottan védett növény- és állatfajok és természetközeli állapotú élőhelyük megőrzése kizárólag kíméletes területhasználattal biztosítható hosszú távon.*”

17. § (1) bekezdés:

„*...a vadon élő szervezetek élőhelyeinek, azok biológiai sokféleségének megóvása érdekében minden tevékenységet a természeti értékek és területek kíméletével kell végezni.*”

17. § (3) bekezdés:

„*A termőföld hasznosítása, illetve a hasznosításra alkalmatlan területek használata, igénybevétele, meliorációs tervek készítése és végrehajtása, egyéb mezőgazdasági tevékenységek folytatása, valamint a vízgazdálkodás és a vízrendezés során a természetes és természetközeli állapotú vízfelületeket, nádasokat és más vizes élőhelyeket, valamint a mezőgazdasági termelés számára kedvezőtlen termőhelyi adottságú területek természetes növényállományát meg kell őrizni.*”

18. § (1) bekezdés:

„*A természetes és természetközeli állapotú vizes élőhelyen, a természeti értékek fennmaradásához, a természeti rendszerek megóvásához, fenntartásához szükséges vízmennyiséget (ökológiai vízmennyiség) mesterséges beavatkozással elvonni nem lehet.*”

35. § (1) bekezdés:

„*Védett természeti területen a 7. § (2) bekezdésében foglaltakon túl*

b) gondoskodni kell a vadon élő szervezetek, életközösségeik, a biológiai sokféleség fennmaradásához szükséges természeti feltételek, így többek között a talajviszonyok, vízháztartás megőrzéséről.”

Az előírások betartása esetén a tevékenység természet- és tájvédelmi érdeket nem sért, a védett természeti terület és a Natura 2000 területek kijelölésének céljaival nem ellentétes.

Felhagyás:

A létesítmény esetleges felhagyásakor a bontási tevékenység környezeti hatásai – a létesítéshez hasonlóan – a létesítmény helyszínén lokálisan és időszakosan érvényesülnek. A létesítmény teljes felszámolása esetén biztosítani kell, hogy a helyszínen a környezetre ártalmas anyagok, így a környezetre gyakorolt negatív hatás ne maradjon vissza. A bontási tevékenységet a mindenkor érvényes, vonatkozó jogszabályoknak megfelelően kell végezni. A létesítmény megszüntetése esetén fontos a terület rekultivációja, tájbeillesztése, új hasznosítási mód keresése.

*

Hivatalunk 2019. szeptember 27-én – figyelemmel a R. 1. § (6b) és (6c) bekezdésére – megkereste a tevékenység telepítési helye szerinti települések jegyzőit.

Mórahalom Város Jegyzője a megkeresésre 2019. október 11-én MH/8123-2/2019. számon az alábbi nyilatkozatot adta:

„Nyilatkozom, hogy a VIZITERV Environ Kft. Mórahalmon – a Homokhátság vízpótlása III. ütem (Mórahalom, Domaszék és Zákányszék településeket érintően) öntözésfejlesztési projekt tárgyában – tervezett tevékenység összhangban áll a helyi környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos önkormányzati szabályozással, valamint a településrendezési eszközökkel.”

Zákányszék Község Jegyzője a megkeresésre 2019. október 15-én ZPH/3105-2/2019. számon az alábbi nyilatkozatot adta:

„Nyilatkozom, hogy a VIZITERV Environ Kft. Zákányszéken – a Homokhátság vízpótlása III. ütem (Mórahalom, Domaszék és Zákányszék településeket érintően) öntözésfejlesztési projekt tárgyában – tervezett tevékenység összhangban áll a helyi környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos önkormányzati szabályozással, valamint a településrendezési eszközökkel.”

Domaszék Község Jegyzője a megkeresésre 2019. október 7-én 5061-2/2019. számon az alábbi nyilatkozatot adta:

„A dokumentáció alapján a szakhatósági hozzájárulást megadom. A tervezett beruházás nem ellentétes a jelenleg hatályos rendezési tervvel és az ahhoz tartozó Helyi Építési Szabályzattal (13/2017. (VIII. 3.) önkormányzati rendelet), valamint nem ellentétes a hatályban lévő helyi környezet- és természetvédelmi rendeletekkel.”

Hatóságunk megkeresésére az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság 2847-0003/2019. számon a következő nyilatkozatot tette:

„A benyújtott vizsgálati anyag a III. ütem - mint előzmény- kiegészítésére vonatkozó előzetes vizsgálati dokumentációt tartalmazza, mely a nyomócsőből 5 ponton (Ábrahámszéki, Jámborka, Halászká csatorna, Halászká mellékcsatornáknál, valamint a Széksóstói főcsatornánál) tervezett vízleadási helyek létesítését, a csatornák vízleadásra alkalmassá, azaz kettős működésűvé tételét, valamint az ezekhez kapcsolódó kiegészítő vízi létesítmények felújítását, új létesítmények, beavatkozások megvalósítását tartalmazza.

A projekt keretében a már korábban fejlesztett Domaszéki főcsatornából a Lódri szivattyútelepen keresztül nyomócső közbeiktatásával történik a vízátadás az Ábrahámszéki, a Jámborka, a Halászká csatornába és a Halászká mellékcsatornába, valamint a Széksóstói főcsatornába. Így kerül biztosításra a csatornák mintegy 1 km-es környezetében fekvő mezőgazdasági területek öntözéséhez szükséges öntözővíz.

A Homokhát vízpótlás III. ütemének keretein belül kivitelezésre kerülő, illetve megvalósításra tervezett hiányzó elemek:

- Lódri nyomásközpont (szivattyútelep) teljes kiépítése, gépészeti munkák és elektromos vezérlés (vízjogi létesítési engedéllyel rendelkezik)
- 8036 m NA800 nyomócső építése (vízjogi létesítési engedéllyel rendelkezik)
- A térségi nyomócsőről 5 db vízleadási pont megvalósítása (az engedélyezés tárgya):
  1. Ábrahámszéki csatorna: 14+120 cskm szelvényben
  2. Jámborka csatorna: 4+760 cskm szelvényben
  3. Halászká csatorna: 3+022 cskm szelvényben
  4. Halászká mellékcsatorna: 1+953 cskm szelvényben
  5. Széksóstói főcsatorna: 11+526 cskm szelvényben.
- Az érintett csatornák kettős működésűvé tétele, kotrás, szükség szerint depóniák építése, meglévő műtárgyak átépítése, újak létesítése (az engedélyezés tárgya)

Az érintett csatornaszakaszokon a zárt nyomócsőből pontonként kiadott öntözővíz az egyes csatornák torkolata felé továbbvezetésre kerül (kivétel Széksóstói főcsatorna, ahol csak a Nagyszéksós- tóig).

Az öntözésfejlesztési beavatkozások összesen 6 csatornaszakaszt érintenek, melyek lehatárolása a következő:

- Ábrahámszéki csatorna 6+328 - 14+120 cskm közötti szakasza
- Jámborka csatorna 0+000 - 4+760 cskm közötti szakasza
- Halászká csatorna 6+328 - 3+022 cskm közötti szakasza
- Halászká mellékcsatorna 0+000 - 1+953 cskm közötti szakasza
- Széksóstói főcsatorna 3+872 - 11+526 cskm közötti szakasza
- Vereskereszt- Madarásztói csatorna 0+000-5+916 cskm közötti szakasza (Széksóstói főcsatorna – országhatár)

A benyújtott elővizsgálati dokumentációt áttekintve megállapítható, hogy a tervezett beavatkozások többsége az elviselhető és semleges minősítési kategóriába sorolható. Az ennél jelentősebbnek ítélt nem kívánatos hatások alapvetően a megvalósítási fázishoz (építés/fejlesztés/bontás) kötődnek, rövid ideig tartanak, lokálisak és a nagyobb részt településektől távolabbi területeken valósulnak meg. A cél szerinti hatások viszont javítják a mezőgazdasági termelés lehetőségét, ezzel élhetőbbé téve a térséget.

A Homokháti vízpótlás III. ütem öntözésfejlesztési projektre vonatkozó tervek tartalmát ismerjük, az abban foglaltakkal egyetértünk, ezért javasoljuk a benyújtott előzetes vizsgálati dokumentáció elfogadását.”

Hatóságunk megkeresésére a természetvédelmi kezelő Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság 2028-2/2019. számon a következő nyilatkozatot tette:

„A tervezett beavatkozások a következő ingatlanok kapcsán érintettek védett természeti és Natura 2000 területekkel:

Jámborka-csatoma:

Körös-éri Tájvédelmi Körzet: Mórahalom

0191/13, 0191/14 Széksóstói-főcsatorna:

ex lege védett szikes tó: Mórahalom 0197/1

Vereskereszt-Madarásztói-főcsatorna:

ex lege védett szikes tó: Mórahalom

0405/2, 0237/2 Körös-éri Tájvédelmi

Körzet: Mórahalom 0129/13

HUKN20008 jelű Dél-Homokhátság kjtt. Natura 2000 terület: Mórahalom 0129/13, 0139/13, 055/11, Rösze 0175/2

Az előzetes vizsgálati dokumentáció élővilág-védelmi elemzéseivel egyetértünk, kiemelten a 24. és 113. oldalon részletezett javaslattal, ami szerint a védett természeti vagy Natura 2000 területen a betonelemekből álló mederburkolat elhagyása a védett terület állapotának megőrzését szolgálja, és az adott szakaszon a víztest morfológiai állapotának romlását is megelőzné.

A csatornák ezen szakaszain bizonyítottan fellelhető védett értékek (halak és vízhez kötött életmódot folytató kételtűek szaporodó állományai, énekesmadarak fészkelő állományai) megőrzése érdekében az alábbi karbantartási kikötés-javaslatok szolgálják a védett értékek megőrzését a védett, illetve Natura 2000 területeken:

Csatomakotrásra, vízi növényzetirtásra vonatkozóan:

Kotrásos karbantartás esetén felszervényű kotrást kell végezni. Az érintetlenül hagyott oldalt leghamarabb két év múlva lehet megkotomi.

A csatornaszelvényben oldalirányú kiöblösödések kialakítására kell törekedni, amelyeket a kotrásos karbantartásból ki kell hagyni. Ezek menedékterületként szolgálhatnak a kotrás által hátrányosan érintett élőlények számára.

A kotrásos karbantartás augusztus 1. és október 15. között történjék, mert ez zavarja legkevésbé az élőlények szaporodását, illetve a téli teletést. A természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetve,

indokolt esetben július 1-től október 30-ig terjeszthető ki a karbantartási időszak. Ettől eltérni rendkívüli haváriahelyzetben lehet.

A meder növénytelenítése (a parti sávot és a csatorna nádszegélyét nem érintő hínárkaszállás) június 15. és február 15. között, a parti sáv rendezése július 15. és február 15. közötti időszakban történjen. Ettől eltérni rendkívüli haváriahelyzetben lehet.

Három éven keresztül, évente legalább kétszer tisztítókaszállással szükséges gondoskodni a depónia gyommentesen tartásáról.

A karbantartás során a szomszédos területek felvonulási útként és anyag tárolására még ideiglenesen sem használhatók.

A kérelemben felsorolt szakaszok dokumentált vagy potenciális hulló- és kétéltű élőhelyeket érintenek, ezért a fenntartást végző részéről biztosított szakszemélyzet felügyelete mellett végezzék a kotrást, aki vizsgálja a kikerülő mederanyagot, dokumentálja a benne esetlegesen előforduló védett állategyedeket, gondoskodik a mentésükről, és haladéktalan tájékoztatást ad a szükséges mentési intézkedésről a területileg illetékes természetvédelmi őrnök.

Fakivágásra, cserjeirtásra vonatkozóan:

Fakivágás és cserjeirtás vegetációs időszakon kívül, augusztus 1. - március 15. között végezhető.

A karbantartási munkálatok során az őshonos cserjeállományok, illetve fásszárú újulat kíméletére kell törekedni, ugyanakkor a tömegesen terjedő inváziós fásszárúak maradéktalanul eltávolíthatók.

Az érintett töltésszakaszok menti gyepterületek munkagépek tárolási és felvonulási helyeként nem szolgálhatnak (átmenetként sem).

A letermelt növényzetet vagy a fenntartási sáóban kell elhelyezni, vagy a területről el kell szállítani.

Műtárgy karbantartásra vonatkozóan: amennyiben nem igényel a környező csatornaszakaszok egyéb munkavégzést (iszapoló kotrás, növényzeteltávolítás, cserjeirtás, fakivágás, kaszálás), vagy védett természeti területre vagy Natura 2000 területre kiható rendkívüli vízkormányozást, egész évben végezhető.

A munkálatok megkezdése előtt 5 nappal az illetékes természetvédelmi őrt (Kmacs György 0630/4458293) értesíteni szükséges.

A felújított és az újonnan létesített műtárgyakat a védett természeti és/vagy Natura 2000 területeken a csatornák saját természetes vízkészletének megőrzése érdekében - a belvízvédelmi funkció figyelembevételével - a lehető legnagyobb mértékű vízvisszatartásra kell használni.

Meglátásunk szerint a Széksóstói-főcsatoma és a Jámborka-csatorna védett természeti területeket érintő mederszakaszain a mederburkolat elhagyása és a meder keresztmetszvényének felét érintő kotrási munkák megvalósítása nincs jelentős befolyással a projekt megvalósíthatóságára, mivel ezek a szakaszok az adott csatornák fejlesztéssel érintett területének végszvényei, és jellemzően gyepgazdálkodási területhasználat van jelen a csatornák mentén, így nem, vagy csak kis mértékben várható vízkióétel, amit a természeti értékek megővését szolgáló intézkedések mellett is biztosítani lehet."

*

A benyújtott előzetes vizsgálati dokumentáció alapján hatóságunk megállapította, hogy a tervezett tevékenység várhatóan nem okoz jelentős környezeti hatást hulladékgazdálkodási, levegőtisztaság-védelmi, zaj- és rezgésvédelmi, földtani közeg védelmi, valamint táj- és természetvédelmi szempontból.

A környezetvédelmi hatóság a határozat rendelkező részében, mivel nem feltételezhető jelentős környezeti hatás és a tevékenység a R. 2. számú mellékletének hatálya alá sem tartozik, a R. 5. § (2) bekezdése a) pont ac) alpontja alapján tájékoztatta a kérelmezőt, hogy a tervezett tevékenység milyen egyéb engedély birtokában kezdhető meg. A rendelkező részben tett környezetvédelmi feltételeket, illetve szempontokat a R. 5. § (3) bekezdése alapján írtam elő.

A környezetvédelmi hatóság a tárgyi eljárásban CS-06/Z01/04247-2/2019. számú végzésével függő hatályú döntést hozott, amelyhez nem fűződnek joghatások, tekintettel arra, hogy hatóságunk 2019. november 7. napjáig az ügyben érdemi döntést hozott.

Hatóságunk jelen határozatot *a környezet védelmének általános szabályairól* szóló 1995. évi LIII. törvény 71. § (3) bekezdése értelmében – véglegessé válására tekintet nélkül – közhírré teszi.

Az ügyintézési határidő lejártának napja: 2019. november 7.

Hatóságunk a R. 5. § (6) bekezdése alapján ezen döntését külön levéllel megküldi az eljárásban érintett, hatásterületen lévő települési önkormányzat Jegyzőjének, aki gondoskodik a határozat teljes szövegének nyilvános közzétételéről.

A fellebbezési jogot az Ákr. 116. § (1)-(2) bekezdése alapján biztosítottam.

A fellebbezést az Ákr. 118. § (3) bekezdése értelmében a döntés közlésétől számított tizenöt napon belül az azt meghozó hatóságnál lehet előterjeszteni.

A döntés véglegessé válásáról az Ákr. 82. § (2) bekezdése alapján adtam tájékoztatást.

Az igazgatási szolgáltatási díj mértékét *a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági eljárások igazgatási szolgáltatási díjairól* szóló 14/2015. (III. 31.) FM rendelet (a továbbiakban: FM rendelet) 1. számú mellékletének 35. pontja alapján határoztam meg.

A jogorvoslati eljárási díját az FM rendelet 2. § (5)-(7) bekezdése alapján állapítottam meg.

A környezetvédelmi hatóság hatáskörét a R. 3. § (1) bekezdése, illetékességét a Rendelet 8/A. § (1) bekezdése állapítja meg.

S z e g e d, 2019. október 29.

Dr. Holubán Csilla

járási hivatalvezető nevében és megbízásából:

Dr. Mader Balázs

osztályvezető

Kapja:

1. dr. Gyebrošzky Szilvia HKP
2. CsMKH Szegedi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály
6726 Szeged, Derkovits fasor 7-11. *nepu.szeged@csongrad.gov.hu - elektronikus úton*
3. CsMKH Hódmezővásárhelyi Járási Hivatal Agrárügyi Főosztály Növény- és Talajvédelmi Osztály 6800 Hódmezővásárhely, Rárósi út 110.
nto.hmvhely@csongrad.gov.hu - elektronikus úton
4. CsMKH Szegedi Járási Hivatal Földhivatali Osztály 6724 Szeged, Kálvária sgt. 41-43. *foldhivatal.szeged@csongrad.gov.hu - elektronikus úton*
5. CsMKH Szegedi Járási Hivatal Hatósági Főosztály 2. Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály 6722 Szeged, Rákóczi tér 1. *epitesugy@csongrad.gov.hu - elektronikus úton*
6. Mórahalom Város Jegyzője 6782 Mórahalom, Szentháromság tér 1.
(*kifüggesztésre, külön levéllel*)
HKP
7. Zákányszék Község Jegyzője 6787 Zákányszék, Lengyel tér 7. (*kifüggesztésre, külön levéllel*)
HKP
8. Domaszék Község Jegyzője 6781 Domaszék, Köztársaság tér 1. (*kifüggesztésre, külön levéllel*)
HKP
9. KNPI 6000 Kecskemét, Liszt Ferenc u. 19. HKP
10. ATIVI ZIG 6720 Szeged, Stefánia 4. HKP
11. Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Ig. Igazgató-helyettesi Szervezet
Katasztrófavédelmi Hatósági Osztály 6728 Szeged, Napos út 4. HKP
12. Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Ig. 6721 Szeged, Berliini krt. 16-18. *tájékoztatásul*
HKP
13. Irattár